

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок ч. 10, П. пов.
Конт. пошт. шльа. 143.522.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячний в краю 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

**В СПРАВАХ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ**

**ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.**

На шляху до децентралізації в УРСР.

Львів, 1. липня 1927.

II.

В чім закінчається те поширення прав низових органів влади? Зачеємо від сільських рад. На основі нового закону діють вони стати першою інстанцією для земельних громад при вирішуванні та затвердженні земельних операцій тих громад. Отже сільські ради будуть від тепер затверджувати постанови земельних громад про наділи землею поодиноких родин, осіб і установ, про виміу землі між її користувачами. Далі будуть вони мати вплив на надіювання громадян свого округу кудитами, бо будуть затверджувати списки кандидатів на зворотні та беззворотні кредити, призначення поліпшення господарства і підсилення земельної культури. Попри сільські ради покликані на осімі нового закону і до поладження всяких конфліктів між промишляками господарствами (дворами), що виявляються на підкладі земельних наділів, чи поділу зем. між поодинокими членами родини, також таких непорозумінь, що вирішуються у зв'язку з арендою зем. Вони покликані також до вирішення спорів між робітниками роботодавцями, а далі матимуть кож право переводити реєстрації договорів про аренду землі, приому у випадках, коли договори були су-перечні з законом, мож. відмовляти в їх реєстрації і тим самим договори унеможливити. Це відноситься до господарських справ села чи громади.

Та новий закон пошує права сільрад і в адміністративній ділянці. Вони дістануть по: видавати важкі, особливо д-прибуваних в інших місцевостях громадян, посвідчення про побут і території сільрад, правосильностію 3-ох літ; стягати гроші думи 50 карбов. на основі екзекуцій до-оучень, реєструвати триства взаємної допомоги, сільськоміте-ри незможних селян; видати про них свої постанови, те савідно-ситься і до добровільних жеж-них товариств; без затвердження районного виконавчого ітету будуть видавати постанови мі-сцеве дорожнє будівництво ви-конувати; стягати грошевіри з населення на основі постанов районних комітетів і судових органів і лишати зі стягнених сум їх 75 відсотків на потреби свогосела; і, що здається чи не найважше, укладати та виконувати своїсні бюджети, які мають збогачи-декими такими джерелами: бутку, що досі належали ра-бону.

Районні виконавчі комітети ж дістануть значно поширені на-на основі нового закону. І такі за все зможуть вони уживати адміністративних заходів у відносі до членів сільських рад, їх п-ай та урядників, а також уряд-районних виконкомів і інших чинених установ. Далі вони т-муть право пересувати креди-нежах районного бюджету і н-реалізувати майно т. з. здержки фонду локального значіння.

стануть також право нормувати порядок землерядкування (мелі-рації та комасації), наділяти зе-млею земельні громади, господарські колективи та інші подібні одиниці. Стануть вони найвищою інстанці-єю при вирішуванні навіть таких складних питань, як поширення площі заселення в сільських міс-цевостях. Вони накінець будуть теж в останній інстанції затверджувати списки селянських бідніших кан-дидатів на одержання беззворотних субсидій для покриття робіт, зв'язаних зі землерядкуванням чи землеустроєм.

Окружні виконавчі комітети ді-стануть теж поширення своєї доте-перішньої компетенції. Вони зможуть: переводити ревізії та провір-ки усіх товариств взаємного креди-ту на своїй території без дозволу Народного Комісаріату Фінансів; переводити підприємства з місце-вого бюджету на господарський ра-хунок, затверджувати статуту дер-жавних підприємств і організацій місцевого значіння; видавати доз-воли на будови та перебудови про-мислових підприємств та в остаточ-ній інстанції вирішувати всі такі земельні питання, які досі вирішували найвищі інстанції.

У зв'язку з наведеним поширен-ням прав названих органів ліквіду-ються деякі установи та комісії при всяких комісаріатах, що мусіли до-сі поладжувати всі ці справи, які перейшли тепер до компетенції сільрад, райвиконкомів і окрвикон-комів.

З повищого бачимо, що права названих органів влади при радян-ській системі правління значно по-ширюються. Без сумніву, що в мно-гих справах по селах великий вплив на їх вирішування буде мати населення. Воно напевно буде ви-

користовувати та гідно їх оборо-нати. Однак при тому не слід за-бувати, що непереможний вплив на хід усіх справ в сільрадах (тут ще може найменше категоричний!), а ще більший у районних та окруж-них виконкомах буде мати і на далі комуністична партія. А вона не пе-реходить ніяких реформ децентра-лізації. В компартії далі панує не-подільно і мусить панувати на бу-дуче рафінований централізм, бо без нього вона не довго моглаб адержатись при диктатурі. З уваги на те не слід ідентифікувати децен-тралізації у драбині радянських ор-ганів влади з децентралізацією пар-тії. Децентралізація влади полягає в тому, щоб відтяжати від непо-сильних тягарів центральні урядові установи, але саме в зв'язку з тим мусить ще скріпитися централіза-ція у компартії, бо всі її органи на місцях мусять незвичайно пильно слідувати за тим, щоб наділені новими правами, особливо сільра-ди, не зійшли на „манівці контр-революції“.

Однак не зважаючи на те і по-минаючи в сотню разів загострене, сторожке око партії, тепер всеж таки місцеве населення зможе бо-дай у деякій мірі виявляти більше власної ініціативи а рівночасно зможе також набрати більше пра-ви і рутини у творчій праці, що ме-жує по селах з нашим поняттям про громадську самоуправу. А все це разом буде мати велике значін-ня не тільки в громадському але й політичному розумінні, бо заста-вить наших селян бути активними у вишукуванні засобів боротьби з такими явищами радянської дій-сности, які їм не лише немілі і не побажані, але які по своїй суті є навіть протиприродними.

З польської пропаганди.

На маргінесі одної книжки.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, червень 1927

IV.

Сипле французам пісок в очі, се-бо то свідомо бреше п. Смогожев-ський також тоді, коли (стор. 168) він оповідає, що „Польща завсиди признавала права українців — во-ни користуються режимом автоно-мії“. Кожне слово зайве на просту-вання такої нахальної брехні. А брех-онь таких у книжці п. Смого-жевського — сотні, як не тисячі.

Супроти таких прямих брехонь дрібним грішком можна назвати спробу Смогожевського означити силу українського населення в Рі-чипосполитій слабкістю української преси. На тій самій 168 сторінці він згідно говорить про „єдиний що-денник в українській мові, що вихо-дить на чотирьох малих сторінках“. Це справді ганебний (чому не на-звати річи по імені?) факт — те одинокє щоденне „Діло“ на чоти-рьох сторінках і на вісім мільонів підяреної української людности Галичини, Волині й решти. Тай то для людности, що „користується автономією“! „Забув“ тільки „без-сторонній“ п. Смогожевський до-дати, що перед вибухом Польщі те саме „Діло“ не виходило ніколи в об'ємі меншій вісьми сторінок, ча-

сто на 12 і 16 сторінках; що мало тижневий ілюстрований додаток, що давало окрему бібліотеку; що рядом із ним обслуговувало потреби української людности самої тільки Східної Галичини ще п'ять щоден-ників ріжних напрямів (Українське Слово, Руслан, Народний Часопис, Галичанин, Прикарпатська Русь), тай що те мізерне „Діло“, як і інші українські щоденники, вже сім разів було польською владою закри-ване і буває мало що не кожного дня конфісковане. Ніщо краще цьо-го бідолашнього „Діла“ не може дати міри гараздів, у яких найшла-ся українська преса під Польщею.

V.

Свідомо брехня тісно перемішана з мимовільними фактичними помилками в документації Автора прим. на тих сторінках (165 і ін.), де він заселичує „геройство“ „польського“ Львова в обороні від стра-шенної української переваги. Ос-кільки фактичних „спростувань“.

Неправда, що оповідає Смого-жевський про участь („comilicite“) австрійського генерала Пфефера в занятті Львова українцями 1. ли-стопада 1918. Цей генерал, як і дру-гий генерал, ім'я якого Гуйн, не тільки в нічому найменшому не йшов

нам на руку (і ні в якій нашій приго-тування не був втаємничений), а навпаки — робив усе можливе, щоб нам який-небудь виступ у Львові не міг удатися. Приготування до заволодіння Львова і Східної Гали-чини проти Австрії і проти поля-ків (цар Карло, ми знали це, тоді все ще возився з мріями про поль-ський престіл) ми розпочали ро-бити у великій тайні ще з кінцем ве-ресня 1918 р. Тайний комітет, засно-ваний з ініціативи тодішнього ре-дактора „Діла“, сходився в салі од-ного львівського музею; він увій-шов у зв'язок з кількома нижчими військовими старшинами, стрілець-кими й резервовими, що припадком тоді були не на фронті (італійським і українсько-російським), а ці робили просто надлюдські зусилля, щоб „законспірувати“ до тієї акції якусь бодай трохи чисельно знач-нішу частину вояків української народности, у Львові, Перемішлі та ін. То була робота буквально Сизифова, або, як хочете, Данаїд-ська. Ледави вдалося десь, серед надзвичайних обережностей (во-єнні суди!) розагітувати яких кіль-кадесят „ляндштурмістів“, що зу-пинялися в касарнях, а команда (в даному разі ген. Пфефер) зараз же вислала їх „марш-компаніями“ на фронт, до Італії головно. Ніякої ча-сти УСС. не було — з архіви. Віль-гельмом вони стояли в Чернівцях. Не було у Львові нікого здатного на команданта... Висланий до Чер-нівців редактор „Діла“ з великою бідою (тай не без дискретної по-мочі О. Луцького) видавав відти і притаскав до Львова на командан-та стрілецького сотника Вітовсько-го; швидко показалося однак, що Вітовський на такий подвиг дуже мало здатний, і того самого після-ня вислано до Києва, до гетьман-ського штабу, за котрим справж-нім генералом — в нас був на тямі Удовиченко, — все те вимагало ча-су, а події не ждали. Дня 1. листо-пада треба було невідкладно зая-ти Львів — без УСС., без квалифі-кованого команданта, без справж-них лінійних жовнівів...

„Українські часті чисили 6.000 людей“ — оповідає Смогожевський! Шість тисяч! В дійсности було на-ших не цілих 300 (триста) людей, і то не фронтових вояків, можна сказати: взагалі не вояків, а не-вправних, виголоднених і збідова-них австрійських „ляндштурмістів“, одних старців 50 років, других ді-твків 17—18 років, майже всіх се-лян, нездатних до операцій у ве-ликих містах, збентежених, несміли-вих. Такими „силами“ ми „заняли“ 250-тисячне місто, себто кілька уря-дових будинків; щоб зайняти голов-ний двірєць — буквально не було ким! Поляки через ніч мали на місці сили без порівняння численніші тай зложені з молодих міщуків, яких вид львівських вулиць і кам'я-ниць так не бентежило, як бен-тежив наших старих селян і моло-дих пастухів. Дивно надивачайне, що такими „силами“ ми держали Львів аж три тижні! А держати можна було до кінця, якби доіля-ношій був політичний провід і про-ніший військовий тай якби не розлад серед стрілецьких старшин. Розлад цей був застрашаний! Части УСС. цей був командою (здається) Букшова-ного підійшли нарешті під Львів, могли взяти двірєць і рішити в на-

Диріть наш часом